

آزمون جامع ادبیات

آزمون معادل ۹۵

زمان نقصانی: ۱۵ دقیقه

@kanoonir_12r

۱- در کدام گزینه به ترتیب، واژه‌های اول و دوم درست و واژه‌ی سوم نادرست معنی شده است؟

الف) صلوات: درود

ب) والی: حاکم

ج) نطع: فضای جلوی خانه

د) مهمیز: پاشنه‌ی چکمه

هـ) چیننه: دیوار گلی

۱) الف، ب، ج   ۲) هـ، ب، الف   ۳) ب، ج، د   ۴) د، هـ، الف

۲- معنی واژگان کدام گزینه همگی درست است؟

۱) (فتوت: مردانگی) (حسن تألیف: پیوند مناسب اجزای سخن با هم) (متصدد: شکار کردن)

۲) (کرنند: اسبی که رنگ او میان زرد و بور باشد) (گیر: خفتان) (مکاشفت: آشکار ساختن)

۳) (گسیل کردن: فرستادن) (مطاوعه: اطاعت‌کننده) (مختقه: عقد)

۴) (سفت: جان) (شاهد: معشوق) (رواق: سایبان)

۳- معنای واژه‌های «آماج، زندیق، دستور، پای‌مردی، التفات» در کدام گزینه درست آمده است؟

۱) تیر، ملحد، اجازه، میانجی‌گری، دوری   ۲) هدف، دهری، راهنما، شفاعت، توجه

۳) تیر، بی‌دین، راهنما، بخشش، لطف   ۴) هدف، بی‌دین، وزیر، استواری، پاداش

۴- واژگان کدام گزینه جاهای خالی عبارت زیر را کامل می‌کنند؟

«ای نفس، میان منافع و مضارّ خویش فرق نمی‌گنی. از این اندیشه‌ی ..... درگذر و همت بر اکتسابِ ..... مقصور

گردان به صحبت دوستان مناز و بر وصال ایشان حریص مباش که ..... آن از آلم قاصرتر است. با این همه درد .....

بر اثر است و سوز هجر منتظر. و نیز شاید بود که برای ..... اهل و فرزندان به جمع مال حاجت افتند.»

۱) ناصواب- ثواب- صور- فراغ- فراق   ۲) ناتواب- صواب- سور- فراغ- فراق

۳) ناتواب- ثواب- ثور- فراق- فراغ   ۴) ناصواب- ثواب- سور- فراق- فراغ

۵- در متن زیر، چند غلط املایی وجود دارد؟

«دمنه گفت: می‌اندیشم که به لطایف حیل گرد این غرض درآیم و به هر وجه که ممکن گردد بکوشم تا او را درگردانم،

که احمال و تقصیر را در مذهب حمیت رخصت نبینم و نیز در طلب زیادتی قدم نمی‌گزارم که به حرص منصوب شوم.»

۱) یک   ۲) دو   ۳) سه   ۴) چهار

۶- نام اثر دیگر پدیدآورندگان آثار «از زبان برگ، صغیر سیمرخ، نخستین نغمه‌ها، مطلع‌الشمس» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) شبخوانی- آن روزها- سایه‌ی عمر- مرآة‌البلدان
(۲) صور خیال در شعر فارسی- جام جهان‌بین- سیاه‌مشق- خیرات‌الحسان
(۳) بوی جوی مولیان- آواها و ایماها- سراب- تاریخ فردریک کبیر
(۴) از بودن و سرودن- دیدار صبح- دستچین- تاریخ منتظم ناصری

۷- کدام دو مورد از جنبه‌ی تاریخ ادبیات، درست است؟

(الف) قالب شعری «حدیقة‌الحقیقة» مثنوی است.

(ب) «زبور» کتاب داوود پیامبر به «مزامیر» معروف است.

(ج) کتاب لمعات اثر عراقی شاعر قرن ششم است.

(د) نجم دایه در سرودن شعر به سبک سنایی گرایش داشته است.

- (۱) ب- د (۲) ج- الف (۳) د- الف (۴) ب- ج

۸- «توصیف عناصر طبیعی» و «توصیف شور عاشقانه» به ترتیب در آثار شاعران داخل گمانک کدام گزینه آشکارتر است؟

(۱) (فرّخی سیستانی، ملک‌الشعراى بهار) (حافظ، مولانا)

(۲) (عنصری، منوچهری) (حافظ، ملک‌الشعراى بهار)

(۳) (فردوسی، نظامی) (مولانا، سعدی)

(۴) (حافظ، منوچهری) (نظامی، عطار)

۹- آرایه‌ی «تشبیه» در کدام بیت بیش‌تر است؟

- (۱) باغ سخا را چو فلک تازه کرد
(۲) رسته‌ی خاک در او دانه‌ای است
(۳) در صف ناوردگه لشکرش
(۴) بنای سرکشی چون اشک سر تا پا خلل دارد
- مرغ سخن را فلک آوازه کرد
کز گل باغش ارم افسانه‌ای است
دست علم بود و زبان خنجرش
علاج سیل آفت کن، سربند ادب مگشا

۱۰- آرایه‌های مقابل ابیات هم‌ی گزینه‌ها به‌جز گزینه‌ی ..... تماماً درست ذکر شده‌اند.

- (۱) گرت خونابه گردد دل ز دست دوستان، سعدی
(۲) سوار عقل که باشد که پشت نماید
(۳) سرو از آن پای گرفته است به یک جای مقیم
(۴) عجب از چشم تو دارم که شبانش تا روز
- نه شرط دوستی باشد که از دل بر دهان آید (جناس، کنایه)
در آن مقام که سلطان عشق روی نمود (تشبیه، تضاد)
که اگر با تو رود، شرمش از آن ساق آید (حسن‌تعلیل، استعاره)
خواب می‌گیرد و شهری ز غمت بیدارند (مجاز، تناقض)

۱۱- آرایه‌های بیت «ظایر دولت اگر باز گذاری بکند / یار باز آید و با وصل قرارى بکند» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) اسلوب معادله، تشخیص، مراعات‌نظیر
(۲) حسن‌تعلیل، جناس، تضاد
(۳) تشبیه، تشخیص، پارادوکس
(۴) تشبیه، ایهام تناسب، واج‌آرایی

۱۲- عبارت «بیا، از این دوزخ بگریز و آهنگ شرق دل‌پذیر کن تا نسیم روحانیت بر تو وزد.» چند تکواژ دارد؟

- (۱) بیست و هفت (۲) بیست و پنج (۳) بیست و هشت (۴) بیست و شش

۱۳- کدام بیت‌ها به ترتیب به ویرایش زبانی و فنی نیاز دارند؟

الف) قضا چون در آشنایی نهاد	اثاث جهان بر جدایی نهاد
ب) بی‌خوبی حسن باقوامت	نگرفته قوام زندگانی
ج) از تو عیان است جلوه‌ی صمدیت	هیچ تو را با خدای نیست دوئیت
۱) الف- ب	۲) الف- ج
	۳) ج- ب
	۴) ج- الف

۱۴- در همهی ابیات زیر به جز بیت گزینهی ..... «متمم فعل» به کار رفته است.

۱) به گیتی هر آن کس که نیکی شناخت	بکوشید و با شهریان بساخت
۲) آن خون کسی ریخته‌ای یا می سرخ است	یا توت سیاه است که بر جامه چکیده است
۳) نه من آن گناه دارم که بترسم از عقوبت	نظری که سر نبازی ز سر نظر نباشد
۴) واعظ مکن نصیحت شوریدگان که ما	با خاک کوی دوست به فردوس ننگریم

۱۵- در کدام گزینه همهی واژه‌ها «دخیل نشان‌دار» هستند؟

۱) اتفاقاً- من باب- الآن- تألیف	۲) بلا تشبیه- نسبتاً- امیرالمؤمنین- البته
۳) الغرض- علی‌رغم- تصحیح- لم یزرع	۴) استسناخ- لهذا- مختلف الاضلاع- الی آخر

۱۶- ساختمان مقابل کدام گروه از واژگان، تماماً درست است؟

- ۱) مالامال- تخت خواب- رنگ به رنگ (اسم + وند + اسم)
- ۲) دوبیتی- سه پایه- ناهماهنگی (صفت + اسم + وند)
- ۳) سرپازگیری- خودخواهی- آینه‌بندان (اسم + بن + وند)
- ۴) دانش‌سرا- دانش‌نامه- دانشگاه (اسم مشتق + اسم)

۱۷- مفهوم فعل «مگیر» در همهی ابیات به استثنای بیت ..... یکسان است.

۱) آن‌چه از نیسان فروریزد مگیر	ای صدف در زیر دریا تشنه میر
۲) بی‌انتظار در حق نعمت ستم مکن	یعنی تمتع از ثمر زودرس مگیر
۳) دل را اگر به مهر تو دادم به من مگیر	ای ذره در هوای تو خورشید خاوران
۴) پادشاهی با گدایی گر نسازد گو مساز	خودپرستی دست مستی گر نگیرد گو مگیر

۱۸- مفهوم عبارت «هر که آن جا نشیند که خواهد و مرادش بُود، چنانش گُشند که نخواهد و مرادش نَبُود.» با کدام بیت زیر

قربت ندارد؟

۱) از حدّ خود زیاده اگر می‌کنم طلب	در حضرت کریم تمنّا غریب نیست
۲) مرگ می‌باشد علاج تشنه‌کامی‌های حرص	پر نشد پیمانۀ تا پیمانۀ شکست و نریخت
۳) برای لقمه حریص از حیات می‌گذرد	که مرگ مور مهیا در انگبین باشد
۴) لقمه اندازه نخورد از حرص خود	در گلو بگیرفت لقمه مرگ بد

۱۹- کدام بیت با عبارت زیر قرابت مفهومی ندارد؟

«ما همگی اعتقاد داریم که باید خدا را کشف کرد ..... سرانجام این طور نیز می‌گوییم که او در همه جا هست؛ هر جا و نایافتنی است.»

از پرده جلوه‌گر نشود هر نهان که هست	(۱) ناپسته رخنه‌ی نظر از هر عیان که هست
ز پیدایی عیان اندر عیان است	(۲) نهان است از همه عالم ولیکن
بنشسته عیان بر سر بازار وجود	(۳) در پرده‌ی کبریا نهان گشته ز خلق
در عیان هم‌چو گل شکفته رخت	(۴) در نهان نهان نهفته رخت

۲۰- در کدام ابیات مفهوم مشترک یافت می‌شود؟

به تقلید نتوان هنرمند بود	(الف) نیارد زغن لحن بلبل سرود
تک خود فرامش شود زاغ را	(ب) چو با کبک پوید ره راغ را
هست رسوا هر مقلد ز امتحان	(ج) گرچه تقلید است استون جهان
رفیقی به از خویش باید تو را	(د) اگر دولت و کیش باید تو را
ز بیگانه‌ی آشنارو بترس	(ه) نمی‌گویمت از ترشخو بترس
- (۱) الف، ب، ج (۲) ج، د، هـ (۳) هـ، د، الف (۴) ب، هـ، د

۲۱- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

مرو از راه که آن خون دل فرهاد است	(۱) گر پر از لاله‌ی سیراب بود دامن کوه
که لاله می‌دمد از خون دیده‌ی فرهاد	(۲) ز حسرت لب شیرین هنوز می‌بینم
تازه دارد لاله‌ی خونین کفن در کوهسار	(۳) تا قیامت ماتم فرهاد ناحق کشته را
تشنه‌ی خون می‌کند جان‌های شیرین تیغ را	(۴) غمزه‌اش از کشتن عشاق شد در خون دلیر

۲۲- کدام گزینه با بیت زیر قرابت مفهومی دارد؟

از میان جمله او دارد خبر»	«آن که شد هم بی‌خبر هم بی‌اثر
مستی است که از خویش خبر هیچ نلدرد	(۱) آسوده در این غمکده از شورش ایام
دل مرا و من دل دیوانه را گم کرده‌ام	(۲) نه من از خود نه کسی از حال من دارد خبر
گفت آن کس که ز خود بی‌خبری است	(۳) گفتمش از تو که دارد خبری
وگر نه آتش سوزنده زیر پا می‌داشت	(۴) خبر ز عشق ندارد دل فسرده‌ی من

۲۳- مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات متفاوت است؟

سوزن از دیده‌ی روشن به مسیحا پیوست	(۱) هر که دارد نظر پاک نماند به زمین
نبیند چشم نابینا خصوص اسرار پنهانی	(۲) ملامت‌گو چه دربابد میان عاشق و معشوق
بر رخ او نظر از آینه‌ی پاک انداز	(۳) چشم آلوده‌نظر از رخ جانان دور است
تا ببینی بر سریر ملک دل جانان ما	(۴) چشم صورت‌بین بیند و دیده‌ی معنی گشا

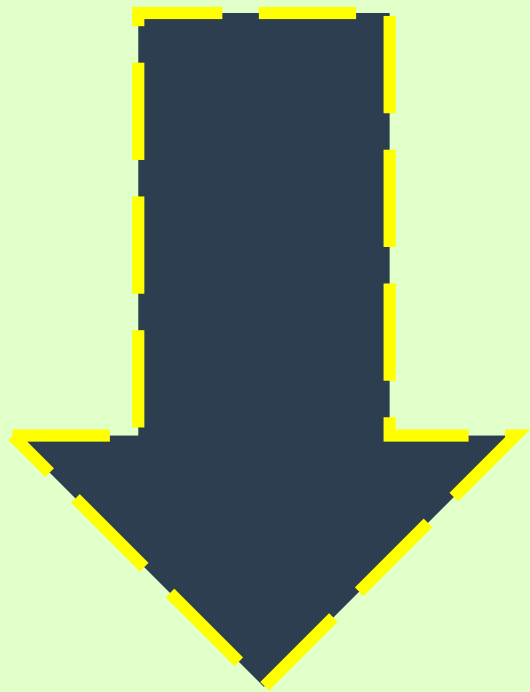
۲۴- عبارت «مگر اندوه انسان‌ها، شادی دژخیمان را تهدید نمی‌کند؟» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

(۱) صدای خوش است این کهن طاق را	که عدل است معموری آفاق را
(۲) ز عدل است این گوی گردان به پای	ز عدل است این تنگ میدان به جای
(۳) هر آن دل که از عدل جان پرورد	کجا رو به ظلمات ظلم آورد
(۴) بترسد ز ظلم آن که سالم هس است	که نفرین مظلوم ظالم‌کش است

۲۵- بیت «گفتم بینمش مگرم درد اشتیاق / ساکن شود، بدیدم و مشتاق تر شدم» با کدام گزینه قرابت مفهومی دارد؟

(۱) ز اشتیاق تو درافتاد به جانم آتش	وز فراق تو درآمد به سرم دود، بیا
(۲) اشتیاق لب شیرین ننشیند از جوش	خون فرهاد پس از کشته‌شدن شیر شود
(۳) روز وصلم ز شب هجر بتر سوزد جان	هم‌چو آتش که به خرمن که رسد تیزتر است
(۴) دل به سوز تو چو پروانه به آتش مایل	جان به درد تو چو بیمار به درمان مشتاق

پاسخ تشریحی در ادامه

۱-

(مرتضی منشاری - اربیل)

چینه: دیوار گلی / والی: حاکم (این دو واژه درست معنی شده‌اند).
«الف»: صلوات: درودها / «ج»: نطع: سفره‌ی جریمین / «د»: مهمیز: آلتی فلزی بر پاشنه‌ی چکمه برای به حرکت درآوردن اسب

(اربیات فارسی ۲، لغت، صفحه‌های ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۵۱ و فهرست واژگان)

۲-

(سیربیمال طباطبایی نزار)

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: متصدد: شکارگاه / گزینه‌ی «۲»: مطاوعه: اطاعت، فرمان‌برداری /
گزینه‌ی «۴»: سفت: دوش، کتف

(اربیات فارسی ۳، لغت، فهرست واژگان)

۳-

(ممسن اصغری)

آماج: هدف / زندیق: ملحد، دهری، بی‌دین / دستور: اجازه، راهنما، وزیر / پای‌مردی:
خواهشگری، میانجی‌گری، شفاعت / التفات: لطف، توجه

(زبان و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی، لغت، فهرست واژگان)

۴-

(کاتم کاطمی)

املا‌ی صحیح واژگان به‌ترتیب عبارت‌اند از:

ناصواب: نادرست، ناراست / ثواب: اجر، پاداش، مزد / سور: جشن، مهمانی / فراق:
دوری، جدایی، هجران / فراغ: آسایش، فراغت
توجه: با توجه کردن به معنی کلمات و روابط مترادف و تضاد، تشخیص املا‌ی کلمات و
گزینه‌ی درست، به آسانی امکان‌پذیر است.

(زبان و ادبیات فارسی، املا، ترکیب)

۵-

(مرتضی منشاری - اربیل)

املا‌ی درست واژگان چنین است: ۱- احمال ← اهمال ۲- نمی‌گزارم ←
نمی‌گذارم ۳- منصوب ← منسوب

(زبان و ادبیات فارسی، املا، ترکیب)

۶-

(سعیدکنج‌پوش زمانی)

«صور خیال در شعر فارسی» و «از زبان برگ» از محمدرضا شفیعی‌کدکنی /
«سفیر سیمرغ» و «جام جهان‌بین» از محمدعلی اسلامی‌ندوشن / «نخستین
نغمه‌ها» و «سیاه مشق» از هوشنگ ابتهاج / «مطلع‌الشمس» و «خیرات‌الحسان»
از محمدحسن خان صنیع‌الدوله

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: کتاب «الایام» اثر طه حسین را شادروان حسین خدیو جم با نام «آن
روزها» ترجمه کرده است. / «سایه‌ی عمر» مجموعه اشعار رهی‌معیری است.

گزینه‌ی «۲»: «تاریخ فردریک کبیر» اثر توماس کارلایل است.

گزینه‌ی «۴»: «دیدار صبح» اثری از طاهره صفارزاده و «دستچین» اثری از سیدعلی
موسوی گرم‌رودی است.

(اربیات فارسی ۲، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۳۰، ۱۳۸، ۱۵۱)

۷-

(مرتضی منشاری - اربیل)

عبارت‌های «الف» و «د» درست بیان شده‌اند.

عبارت «ب»: «مزامیر» کتاب داوود پیامبر به «زبور» معروف است.

عبارت «ج»: عراقی شاعر قرن هفتم است.

(اربیات فارسی ۳، تاریخ ادبیات، بخش اعلام)

۸-

(مریم شمیرانی)

«توصیف عناصر طبیعی» در شعر شاعرانی چون منوچهری، فرخی سیستانی،
عنصری و ملک‌الشعرا‌ی بهار، «توصیف شور عاشقانه و وجد عارفانه و لحظه‌های
هجران و وصال» در سروده‌های سعدی و حافظ و مولانا دیده می‌شود.

(زبان و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی، تاریخ ادبیات، صفحه‌ی ۷۷)

۹-

(مسن و سگری - ساری)

چهار تشبیه داریم: ۱- «بنای سرکشی» ۲- «چون اشک» ۳- «سیل آفت» ۴- «بند
ادب»

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: «باغ سخا» و «مرغ سخن».

گزینه‌ی «۲»: «رسته‌ی خاکِ درِ او» به «دانه» و «ارم» به «افسانه» تشبیه شده
است.

گزینه‌ی «۳»: «دست علم بود» و «زبان خنجرش [بود]» تشبیه دارد.

(زبان و ادبیات فارسی، آرایه)

۱۰-

(کاتم کاطمی)

در بیت گزینه‌ی «۴»، «شهر» مجاز از «هردم شهر» است، اما تناقض به‌کار نرفته است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: جناس: «دست، دوست» / «از دل بر دهان آمدن» کنایه از «بیان شدن

سخن» / «خونابه گردیدن دل» کنایه از «شدت رنج و آزرده‌گی»

گزینه‌ی «۲»: تشبیه: «سوار عقل و سلطان عشق» / تضاد: «پشت، روی»

گزینه‌ی «۳»: حسن تعلیل: دلیل ثابت بودن سرو در یک جا، شرم‌داشتن از همراهی با
یار شاعر دانسته شده است. / استعاره: شرم داشتن سرو

(زبان و ادبیات فارسی، آرایه)

۱۱-

(ممسن اصغری)

«طایر دولت» تشبیه / ایهام تناسب: «باز» در مصراع اول: ۱- دوباره (معنای مورد

نظر بیت) ۲- پرندهای شکاری (با «طایر» تناسب دارد.) / واج آرایی مصوت «آ»

(زبان و ادبیات فارسی، آرایه)

۱۲-

(مریم شمیرانی)

ب / آ / ا / از این / دوزخ / ب / گریز / ا / او / آهنگ / ا - ا شرق / ا - دل / پذیر / ا کن

ا / ا تا / نسیم / ا - روح / انی / ایت / ایر / تو / او / ا - د ← ۲۸ تکوای

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه‌ی ۱۵)

بیت «ج»: دوتیت ← کاربرد «یت» با کلمات فارسی درست نیست. (ویرایش زبانی)
بیت «الف»: اثاث ← اسباب، توجه به املای کلمات هم‌آوا و کاربرد آن‌ها (ویرایش فنی)
(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه‌های ۱۸ و ۲۴)

در گزینه‌ی «۲»، فعل «چکیده است» ناگذر و «بر جامه» متمم قیدی است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: ساخت (کنار آمد، سازش کرد) با شهریاران
متمم فعل

گزینه‌ی «۳»: بترسم از عقوبت

متمم فعل

گزینه‌ی «۴»: ننگریم به فردوس

متمم فعل

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه‌های ۶۳ و ۶۴)

در این گزینه همه‌ی واژه‌های دخیل، نشانه‌دار هستند.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: «تألیف» واژه‌ی دخیل «بی‌نشان» است.

گزینه‌ی «۳»: «تصحیح» واژه‌ی دخیل «بی‌نشان» است.

گزینه‌ی «۴»: «استسناخ» واژه‌ی دخیل «بی‌نشان» است.

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه‌های ۱۲۷ و ۱۳۰)

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۲»: «ناهماهنگی» از «صفت مشتق + وند» درست شده است.

گزینه‌ی «۳»: «خودخواهی» از «صفت مرکب + وند» درست شده است.

گزینه‌ی «۴»: «دانشگاه» از «اسم مشتق + وند» درست شده است.

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه‌های ۱۷۲ و ۱۷۳)

در گزینه‌ی «۳»، «هگیر» بمعنای «بلاخواست مکن»، ولی در گزینه‌های دیگر «گرفتن» در معنای «خذ کردن» است.

(اربیات فارسی ۲، مفهوم، صفحه‌ی ۱)

در این گزینه، زیاده‌طلبی و حرص، مذموم نیست بلکه ستوده شده است چرا که در محضر محبوب تمنا و زیاده‌خواهی، امر شگفتی نیست.

در سایر ابیات همگی حرص و زیاده‌خواهی را مذموم دانسته و عامل مرگ و نیستی و خسران شمرده‌اند.

(اربیات فارسی ۲، مفهوم، صفحه‌ی ۶۱)

مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط این است که وجود خداوند در عین ظهور و حضور، از نگاه مادی ما غایب است، اما بیت گزینه‌ی «۱» می‌گوید: «گر بر ظواهر چشم نبندی، هیچ‌گاه به اسرار دست نخواهی یافت.»

(اربیات فارسی ۲، مفهوم، صفحه‌ی ۸۷)

در ابیات «الف، ب، ج» به نفی خودباختگی و تقلید کورکورانه اشاره شده است.

(اربیات فارسی ۳، مفهوم، مشابه صفحه‌ی ۱۲۰)

در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» به این نکته اشاره شده است که به‌حقیقت اگر به طبیعت بنگری لاله‌های دشت نماینده‌ی خون عاشقان است و عاشق در خون خفته را نمایان می‌سازد، در حالی که در گزینه‌ی «۴» گفته شده است: «کرشمه‌ی معشوق از بسیار کشتن عاشقان و در خون ریختن، بی‌پاک و نترس شد.»

(اربیات فارسی ۳، مفهوم، صفحه‌ی ۱۵۰)

در بیت صورت سؤال و گزینه‌ی «۳» شرط وصال و کسب آگاهی از اسرار یار، از خود بی‌خود شدن و فراموش کردن وجود خود دانسته شده است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: در این دنیا ی پر شر و شور، کسی که مست و بی‌خبر است، آسوده است.

گزینه‌ی «۲»: خودم و کس دیگری از احوال من آگاه نیست.

گزینه‌ی «۴»: دل غمگین من بی‌خبر از عشق است.

(اربیات فارسی ۳، مفهوم، صفحه‌ی ۱۲۳)

مفهوم «نفی ظاهربینی و توجه به معنا» مشترکاً در گزینه‌های مرتبط وجود دارد؛ اما شاعر در بیت گزینه‌ی «۱» می‌گوید: هر که نظری پاک دارد در این جهان مادی ماندگار نیست.

(زبان و اربیات فارسی پیش‌دانشگاهی، مفهوم، مشابه صفحه‌ی ۳۶)

در بیت گزینه‌ی «۴» نیز همانند عبارت صورت سؤال آمده است که نفرین مظلوم موجب نابودی ظالم می‌شود.

(زبان و اربیات فارسی پیش‌دانشگاهی، مفهوم، صفحه‌ی ۴۰)

در بیت صورت سؤال عاشق با دیدن یار اشتیاق و شوری مضاعف می‌یابد و در بیت گزینه‌ی «۲» شاعر معتقد است که روز وصل آتش عشق سوزنده‌تر و تیزتر می‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: از شوق و از دوری تو در سوز و گدازم.

گزینه‌ی «۲»: اشتیاق به یار حتی پس از مرگ هم از بین نمی‌رود.

گزینه‌ی «۴»: دلم خواهان سوز عشق تو و جانم مشتاق درد محبت توست.

(زبان و اربیات فارسی پیش‌دانشگاهی، مفهوم، صفحه‌ی ۳۲)